

Akwụkwọ Daniel—Nọmba Otu Nari na Iri na Ise

Ikpughe Njirimara Akwụkwọ-amụma nke Ọgbọ Ikpeazụ a azụ

Jeff Pippenger

2024-03-04

N'ogbo ikpeazu nke ndi a na-agabiga agabiga, a na-achoputa ufodu njirimara amuma. Ha buzi ogbo nke ajuala, n'ih na ha emewo agwa Setan ka o buru nke ha. Ha bu ogbo ndi na-akwa iko, n'ih na ha emewo mmekorita ndi na-adighi edo nsọ na ndi iro nke Chineke. Ha eruola n'onodu ebe ha na-ahu, ma ha enweghi ike ighota; ha na-anu, ma ha enweghi ike imata, n'ih na a gbanweghi ha, nke e ji egosi dika obi ha ibu abuba. Mozis bu uzọ kwuo kpomkwem banyere ihe omume a.

Mozis wee kpokuo Izrel niile, si ha, Unu ahwo ihe niile Onyenwe anyi mere n'ihu unu n'ala Ijpt nye Fero, na nye ndi ohu ya niile, na nye ala ya niile; nnukwu onwunwa ndi anya unu huru, ihe iriba ama ndi ahụ, na oru ebube ukwu ndi ahụ: Ma Onyenwe anyi enyebeghi unu obi ighota, na anya ihu, na nti inu, ruo taa. Diuteronomi 29:2–4.

N'akwukwo mbu a kporo ihe gbasara ihe omume ndi Laodisia nke ihu na inu, ihe ndi ndi nke Chineke na-apughi ihu bu ihe iriba ama na ihe itunanya nke akuko ntoala ha. Jeremiah na-akowa ihe omume a dika agwa nke “amaghi ama ndi ahụ na-amaghi ihe,” n'ubochi ikpeazu, nakwa dika nnochianya nke iju nke amaghi ama ndi ahụ na-amaghi ihe inakwere ozi ndi mmuo ozi ato, nke na-amalite site n'ikwuputa nke mmuo ozi mbu ka a tuo egwu Chineke Onye Okike. N'ih nnpuisi a, ha anaghi anata mmiri ozuzo ikpeazu.

Kwusaanu nke a n'ulo Jekob, kposaanukwa ya na Juda, si: Nunu ihe a ugbo a, unu ndi nzuzu, ndi na-enweghi nghota; ndi nwere anya ma ha adighi ahụ uzọ; ndi nwere nti ma ha adighi anu ihe: Unu agaghi atu egwu m? ka Onyenwe anyi kwuru; o bu na unu agaghi ama jijiji n'ihu m, m bu onye tinyere aja ka o buru okè osimiri site n'iwu ebighi ebi, ka o wee ghara igafe ya; ma o bu ezie na ebili mmiri ya na-akwoko onwe ha, ha apughi imeri; o bu ezie na ha na-ada uda, ha apughikwa igafe ya? Ma ndi a nwere obi na-enupu isi na obi nnupu isi; ha enwupula isi, ha apuwokwa. Ha anaghikwa asi n'obi ha, Ka anyi tuo egwu Onyenwe anyi Chineke anyi ugbo a, onye na-enye mmiri ozuzo, nke mbu na nke ikpeazu, n'oge ya: o na-edobere anyi izu ndi ahoputara nke owuwe ihe ubi. Ajo omume unu ewepuwo ihe ndi a, mmehie unukwa egbochila ezi ihe n'ebe unu no. Jeremaya 5:20–25.

Ezikiel na-akowaputa ndi ahụ na-egosiputa agwa ndi e ji “ihu ma ghara ighota” nochianya di ka ulo nnpuisi. Ha bu ulo nnpuisi nke na-agaghi ahụ akuko ihe mere eme nke ntoala ha, ndi bu umu agboghọ amaghi ihe, ndi a na-agbanwabeghi n'ih na ha juru ozi mmuo ozi mbu, nke bu iju ha niile, n'ih na o buru na i naghị anabata ozi mmuo ozi mbu, i gaghị enwe ike inabata nke abuo ma o bu nke ato. N'onodu a, a na-ejide mmiri ozuzo ikpeazu n'aka umu agboghọ ndi a n'oge mmiri ozuzo ikpeazu. Mgbe Jisos lebara agwa a anya n'akuko Ya, O gara n'ihu igosi ilu onye na-agma mkpuru.

Ma ngoziri agozi ka anya unu di, n'ihia na ha na-ahụ ụzọ; na ntị unu, n'ihia na ha na-anụ ihe. N'ihia na n'ezie asị m unu, na otutu ndi amuma na ndi ezi omume agusiwo aguụ ike ihu ihe ndi unu na-ahụ, ma ha ahughị ha; na inu ihe ndi unu na-anụ, ma ha anughị ha. Ya mere, nurunu ilu onye na-agma mkpuru. Mgbe onye obula nuru okwu nke alaeze ahụ, ma o ghotaghị ya, mgbe ahụ onye ajo ahụ na-abia, werepukwa ihe ahụ a kuru n'obi ya. Nke a bu onye ahụ natara mkpuru n'akuku ụzọ. Ma onye ahụ natara mkpuru n'ebe nkume di, o bu ya bu onye na-anụ okwu ahụ, ma ozugbo o ji onu nata ya; ma o nweghi mgborogwu n'ime onwe ya, kama o na-adigide naani nwa oge: n'ihia na mgbe mkpagbu ma o bu nchuso biliri n'ihia okwu ahụ, ozugbo ahụ o na-asọ ngongo. Onye ahukwa natara mkpuru n'etiti ogwu bu onye na-anụ okwu ahụ; ma nchegbu nke uwa a, na ahugho nke akunuba, na-akpagbu okwu ahụ, o burukwa onye na-amighi mkpuru. Ma onye ahụ natara mkpuru n'ala oma bu onye na-anụ okwu ahụ, ma ghota ya; onye ahukwa na-amị mkpuru, na-ebukwa ya, ufodu otu nari ugboro, ufodu iri isii, ufodu iri ato. O tinyere ha ilu ozo n'ihu, si, A na-eme alaeze eluigwe ka o di ka otu nwoke kuru ezi mkpuru n'ubi ya: ma mgbe ndi mmadu no n'ura, onye iro ya biara, kukuwa ahijia ojo n'etiti oka wit, wee laa. Ma mgbe ome ahụ putara ma mia mkpuru, mgbe ahụ ahijia ojo ahụ putakwara. Ya mere, ndi ohu nke nna-ulo ahụ biara si ya, Nnaanyi, o bughị ezi mkpuru ka i kuru n'ubi gi? o bu ebezi ka ahijia ojo a si bia? O siri ha, Onye iro mere nke a. Ndi ohu ahụ siri ya, I chorosi ka anyi gaa chikota ha? Ma o siri, Mba; ka o wee ghara ime na mgbe unu na-achikota ahijia ojo ahụ, unu efoputakwa oka wit ya na ha onu. Hapunu ka ha abuo too onu ruo oge owuwe ihe ubi: ma n'oge owuwe ihe ubi ahụ, aga m asi ndi na-egbute ihe ubi, Buru ụzọ chikota ahijia ojo ahụ onu, kee ha n'ukwuukwu ka e wee kpoo ha oku: ma chikota oka wit ahụ n'oba m. Matiu 13:16–30.

Ndi nzuzu bu ahijia-ojoo, ndi amamihe bukwa oka wit. N'ihu ahụ gbasara umu agboghọ iri ahụ na-amaghị nwoke, inwe mmanu bu ihe na-egosi odiche di n'etiti klaasi abuo ahụ; ma n'ihia metutara oka wit na ahijia-ojoo, o dabere n'ighota ma a ghotara mkpuru ahụ, nke bu okwu ahụ. Mkpotu mbu Mozis kwuru banyere otu klaasi nke agaghị ahụ ma, ya mere, ghota, na-etinye ozi a ga-aghota dika ihe iriba ama na ihe itunanya nke akuko ntoala ahụ. Ntuaka amuma ikpeazu Ellen White mere banyere akuku ndi mejuputara isi nke ulo nnupuisi ahụ na-akowaputa na anya ndi ahụ a goziri agozi ihu ihe ndi ezi omume niile chosiri ike ihu bu akuko ihe mere eme nke mmeghari Millerite.

“A ga-eme ka ozi nile e nyere site n'afọ 1840–1844 buru ndi siri ike ugwu a, n'ihia na e nwere otutu mmadu ndi tufuru ntuziaka ha. Ozi ndi ahụ ga-agara uka nile.

“Kraist siri, ‘Ngozi nadiiri anya unu, n'ihia na ha na-ahụ; na ntị unu, n'ihia na ha na-anụ. N'ihia na n'ezie asị m unu, na otutu ndi amuma na ndi ezi omume chosiri ike ihu ihe ndi unu na-ahụ, ma ha ahughị ha; na inu ihe ndi unu na-anụ, ma ha anughị ha’ [Matthew 13:16, 17]. Ngozi nadiiri anya ndi ahụ huru ihe ndi a huru n'afọ 1843 na 1844.” Manuscript Releases, volume 21, 436, 437.

Jizos na-eji mgbe niile akowa ogwugwu site na mmalite, ma ntuka mbu banyere ndi nwere anya ma ha adighi ahụ ma o bu aghota, na ntuka ikpeazu, na-egosi na akuko ntoala nke ulo nnupuisi ahụ bu ihe a na-adighi ahụ anya, ya mere a na-aju ya, ma n'uzo di otu a o na-egbochi ndi nzuzu imata mmiri ozuzo ikpeazu. E jiri nnwere onwe Izrel oge ochie puta n'olu ohu Ijpt mee ihe

nnochianya nke akukọ ihe mere eme nke 1840–1844. Mmejọ Izrel oge ochie n’igafe usoro ule mbu ahụ dugara ha na Kadesh, ebe ha nabatara akukọ ụgha nke ndị nledo iri ahụ ma họtuta onye-isi agha ọhuru ka o duru ha laghachi n’Ijpt. Afọ iri anọ ka e mesiri, e weghachiri ha na Kadesh, ma Mozis dara ada site n’ikpọpọ Nkume ahụ ugboro nke abuo.

Ọ bụ ezie na Mozis dara, Joshua gara n’ihu idu ha banye n’Ala Nkwa ahụ. Ule ikpeazu ahụ dị na Kadesh nwere nnupuisi di oké njọ jikotara ya na ya, n’ihi na Jisọs na-egosi mgbe niile ogwugwu site na mmalite, ma nnupuisi nke ndị nledo iri ahụ na Kadesh ná mmalite nke afọ iri anọ ahụ, nakwa ná ngwucha nke afọ iri anọ ahụ, na-egosikwa nnukwu nnupuisi na Kadesh. Ma n’agbanyeghi nnupuisi Mozis mere na Kadesh, ọhụu nke ibanye n’Ala Nkwa ahụ akwusikwaghikwa igbu oge.

Nnupu-isi nke 1863, nke duru gaa n’nnupu-isi ka ukwu nke 1888, nke duru gaa n’nnupu-isi ka ukwu nke 1919, nke mezuru n’nnupu-isi nke 1957, Jizos weghachiri Adventizim Laodisia azu na Kadesh. O weghachiri ha azu n’akukọ ihe mere eme ebe mmuo ozi nke ato bjarutere ma malite usoro nnwale nke n’ikpeazu gosiputara nnupu-isi nke 1863, na ichupu nke iwaghari n’ozara nke Laodisia. Mmuo ozi nke ato banyere n’akukọ ihe mere eme ikpeazu nke Adventizim Laodisia na Septemba 11, 2001 mgbe mmuo ozi di ike nke Mkpughe iri na asato, nke bu mmuo ozi nke ato, siri n’elugwe rịdata. O wee kposo na Babilon adaala, dika e gosiri ya n’onyonyo site n’ituda ulo elu Nimrod, mgbe e wedara ulo elu nke New York City n’ala.

“A gaghị aghota ozi nke mmuo ozi nke ato; ihè ahụ nke ga-eji ebube ya mee ka ụwa nwuo ihè, ndi juru iga n’ije n’ime ebube ya na-aga n’ihu ga-akpo ya ihè ụgha.” Review and Herald, Mee 27, 1890.

Dika o si diri Izrel oge ochie, otu a ka o dikwa Izrel nke oge a. Ogbọ nke huru Septemba 11, 2001 bu ogbo ikpeazu. Jizos kwuru n’isi nke iri abuo na otu nke Luk na “ogbo a,” ma O kowara ogbo ahụ dika ndi di ndu mgbe elugwe na ụwa ga-agabiga, nke na-eme na Obibia nke Abuo. Ogbọ ahụ ndi ga-adi ndu ihu nloghachi nke Kraist ga-amatawo ihe iriba ama nke na-egosi ha na ha bu ogbo ikpeazu. Ha ga-ama ma ghota na ha bu ndi di ndu mgbe “mmetuta nke ohuu o bula” anaghizi “agbatị oge.”

Ka Jizos na umuazu Ya si n’ulo nsọ puo, ha rioro Ya ka O kowaara ha ihe O putara site n’ikowa mbibi nke ulo nsọ ahụ. Mkpariita uka ahụ nochiri anya mkparita uka umuazu Ya ga-enwe n’ime ogbo ikpeazu. Umuzazu ahụ chosiri ike ighota ihe O putara mgbe O na-akuziri ugboro ugboro na nzuko Adventist nke Laodisia ga-ekpochapu na iwu Sonde nke na-abia n’oge na-adighi anya, dika a ga-agbupu ndi na-efe ofufe no n’ime ya n’onu Ya, ha agakwaghị abụ ndi na-ekwu n’onu Ya.

N’iza ndi na-eso uzọ Ya, Jisos kowara mbibi nke Jerusalem na akukọ ihe mere eme sochirinu, ruo kpamkpam na njedebe nke ụwa. Mgbe O weputachara nkowa nchikota akukọ ihe mere eme ruo n’amaokwu nke iri na itoolu, O wee laghachi n’ihe banyere mbibi nke Jerusalem, mbibi nke puru ime n’obe, ma nke, n’amara na ndidi ogologo nke Chineke, e yighariri ihe di ka afọ iri anọ. N’ogwugwu afọ iri anọ ahụ, a ga-enwe ndi foduru nu ga-agbanahu mbibi ahụ, ma o bu naani ma o buru na ha amata akara ahụ nke O nyere mgbe ahụ.

Ná mmalite Izrel oge ochie, e nwere oge afọ iri anọ, nke malitere site n'ikpé e kpebiri megide nnupu-isi nke ndị nledo iri ahụ, bụ nke e yighariri ruo afọ iri anọ n'ih i ariri Mosi. Ná njedebe Izrel oge ochie, e nwere ikpé e kpebiri megide nnupu-isi nke obe ahụ, bụ nke e yighariri ruo afọ iri anọ n'ih i ndidi ogologo na ebere nke Kraist. N'akuko abuo ahụ, e nwere ndi foduru nke gbapuru. Jisos na-eji mmalite ihe akowa njedebe ihe mgbe niile.

Jizos kwuru banyere ihe iriba ama e jikotara na mbibi Jerusalem, wee kpoo ya “ubochi ibo obo.”

Ma mgbe unu ga-ahu Jerusalem ka ndi agha gbara ya gburugburu, mgbe ahụ maranu na mbibi ya adila nso. Mgbe ahụ, ka ndi no na Judia gbalaga n'ugwu; ka ndi no n'etiti ya puo; ka ndi nokwa n'ime ime obodo ghara ibanye n'ime ya. N'ih i na ndi a bu ubochi ibo obo, ka e wee mezuo ihe niile e dere. Luk 21:20–22.

“ubochi ibo obo” ahụ bu orja asaa ikpeazu ahụ, ma n'ih i nke a ka Nwanyi White ji kwekoo mbibi Jerusalem na ikpe mmezu nke Chineke n'ubochi ikpeazu.

Bianu nso, unu mba di iche iche, ka unu nu; ge nti, unu ndi mmadu: ka uwa nu, na ihe niile di n'ime ya; uwa niile, na ihe niile si na ya aputa. N'ih i na iwe nke Onyenwe anyi dikwasiri mba niile, na onuma ya dikwasiri usuu agha ha niile: o bibiela ha kpmkpam, o nyefewo ha ka e gbuo ha. A ga-atupukwa ndi ha gburu n'ez i, isi ozu ha ga-arigokwa elu site n'ime ozu ha, ugwu nile ga-agbazekwa n'obara ha. Usuu nile nke eluigwe ga-agbaze, a ga-apiakota eluigwe onu dika akwukwo mpiakota: usuu ha niile ga-adakwa, dika akwukwo vine si ada, na dika mkpuru fig na-adapu n'osisi fig. N'ih i na mma-agma m ga-anuju onwe ya n'eluigwe: lee, o ga-adakwas i Idumea, na n'elu ndi m buru onu, maka ikpe. Mma-agma nke Onyenwe anyi juputara n'obara, e meela ya ka o buru abuba, ya na obara umu aturu na ewu, na abuba akuru ebulu: n'ih i na Onyenwe anyi nwere aja na Bozrah, na nnukwu mgbuchapu n'ala Idumea. Unicorns ga-esorokwa ha daa, na umu ehi na oke ehi; a ga-emikpu ala ha n'obara, uzuzu ha ga-aba uba n'abuba. N'ih i na o bu ubochi ibo nke Onyenwe anyi, na afọ nkwichachi ugwo maka esemoku Zayon. Aisaja 34:1–8.

Jizos nyere ngosiputa oha mbu Ya na Nazaret, na-ekwuputa Onwe Ya di ka Mezaya. E ji iwu nke nkwaputa mbu duzie ngosiputa ahụ n'amuma. Ihe agugu O horo mere ka a mata na oru Ya gunyere ikwusa “ubochi nke obo Jehova.” Nke, dika Aizaya si kwuo, bukwa “afọ nke nkwichachi ugwo n'ih i okwu ilu ogu nke Zayon.”

O bu na Nazaret ka Kraist malitere ozi oha Ya ma kwuputa Onwe Ya dika Mesaja. O bukwa mgbe ahụ ka ndi nuru okwu Ya, ma ha aghotaghi, nwara igbu Ya site n'itufu Ya n'elu ugwu. Mmalite nke ozi Ya ka e ji mara ya bu na ndi obodo Ya nwara igbu Ya, ma njedebe nke ozi Ya bu na ndi Ya gburu Ya. Ozi Ya bu ime ka amata Onwe Ya dika Mesaja, nke O horo mgbe e tere Ya mmanu n'oge baptizim Ya. N'oge baptizim Ya, akara nso sitere n'eluigwe ridata iji kwado mmezu nke amuma banyere obibia Mesaja. N'August 11, 1840, akara nso sitere n'eluigwe ridata iji kwado amuma banyere ozi nnwale nke akuko ihe mere eme ahụ. Ma n'September 11, 2001, akara nso si n'elu bia iji kwado ozi e buru amuma banyere akuko ihe mere eme ahụ, nke bu ozi nke mmiri ozuzo nke ikpeazu.

“Mgbe Jisọs rụsiri ọrụ ụbọchi abụọ n’etiti ndi Sameria, O hapuru ha ka O gaa n’ihu n’uzo ya gaa Galili. O meghi ka O noro oge o bula na Nazaret, ebe O noro oge nwata ya na mmalite nke ibu nwoke ya. Nnabata e nyere Ya n’ulo nzuko di n’ebe ahụ, mgbe O kwuputara Onwe ya di ka Onye E Tere Mmanu, bu ihe jogburu onwe ya nke ukwuu, nke mere ka O kpebie icho ubi ndi ga-amị mkpuru karịa, ikwusa ozi n’udi nti ga-anu, na n’obi ndi ga-anabata ozi Ya. O kwuputara nye ndi na-eso uzo Ya na onye amuma enweghi nsopuru n’ala nke ya. Okwu a na-egosi n’ezie ila azu nke sitere n’udi mmadu nke otutu ndi mmadu nwere n’inakwere mmepe o bula puru nnoo iche ma di itunanya n’ime onye biri n’etiti ha n’enweghi nganga o bula, onye kwa ha matara nke oma kemgbe o bu nwata. N’otu oge ahụ, otu ndi a ahụ nwere ike ida n’ujo na mkpali n’ihi izo onwe onye nke onye mba ozo na onye na-eme njem aghugho.” The Spirit of Prophecy, volume 2, 151.

N’isi nke iri abuo na otu nke Luk, Kraist kowara ndi nari puku iri anọ na anọ ahụ, ogbo ikpeazu nke na-adighi anwu anwu. O mere nke a site n’ikowa akuko ihe mere eme nke malitere n’obibia ikpeazu Ya n’ebe ahụ nke bubu ulo Nna Ya, ma nke mgbe ahụ aghowo ulo ndi Juu. N’akuko ihe mere eme nke Jizos malitere ikowa, O rutere n’ebe Jerusalem, na ulo nsọ ahụ ndi na-eso uzo ahụ chorọ ima banyere ya, ga-ebibi (70 AD). O kowara mbibi ahụ di ka ubochi ibo obo, nke bu akuko nke nkwaputa mbido Ya banyere ozi Ya. “Ubochi ibo obo” ahụ nochitere anya o bughị naani mbibi Jerusalem n’afọ 70, kamakwa oge iwe Chineke dika e siri nochite ya anya n’ihe otiti asaa ikpeazu ahụ.

N’ihi na nke a bu ubochi nke Onye-nwe Chineke nke usuu ndi agha, ubochi ibo obo, ka O wee meere onwe Ya obo n’aka ndi iro Ya: mma-agma ga-eripia, o ga-eju afọ, a ga-emekwa ka o nuobiga mmanya okè site n’obara ha: n’ihi na Onye-nwe Chineke nke usuu ndi agha nwere aja n’ala ugwu n’akuku osimiri Yufretis. Jeremiah 46:10.

“ubochi ibo obo” megide Babilon, nke e ji “aja di n’ala ugwu n’akuku osimiri Yufretis” nochianya ya, na-amalite n’iwu Sonde nke na-abia n’oge na-adighi anya.

N’ihi iwe Jehova ka a gaghị ebikwa ya, kama o ga-abu ebe togboro n’efu kpmkpm: onye obula na-agafe Babilon ga-eju anya, o ga-afukwa mkpu n’ihi oria ya nile. Dozienu onwe unu n’usoro agha imegide Babilon gburugburu: unu niile na-akpo uta, tunu ya akụ; enwekwala akụ unu ebere: n’ihi na o mewo Jehova mmehie. Tienu mkpu imegide ya gburugburu: o weputala aka ya; ntọala ya adakwo, mgbidi ya atudawokwa: n’ihi na nke a bu ibo obo Jehova: booro ya obo; di ka o mere, meenu ya otu ahụ. Bepunu onye na-agma mkpuru n’ala n’ime Babilon, na onye na-ajide mma owuwe ihe ubi n’oge owuwe ihe ubi: n’ihi egwu mma-agma onye mmegbu ha ga-alaghachi onye obula n’ebe ndi nke ya no, ha ga-agbakwa oso, onye obula, n’ala nke aka ya. Israel bu aturu a chusasiri achusa; odum achupuwo ya: mbu, eze Asiria loro ya; n’ikpeazukwa, Nebukadneza eze Babilon a agbajiwo okpukpu ya. Ya mere otu a ka Jehova nke ndi agha, Chineke nke Israel, kwuru; Lee, aga m ata eze Babilon na ala ya ahuhu, di ka m tara eze Asiria ahuhu. Aga m eweghachikwa Israel n’ebe obibi ya, o ga-atakwa nri n’elu Kamel na Beshan, afọ ga-ejukwa mkpuru obi ya n’elu ugwu Ifrem na Gilead. N’ubochi ndi ahụ, na n’oge ahụ, ka Jehova kwuru, a ga-achọ ajo omume Israel, ma a gaghị ahụ ya; na mmehie Juda, ma a gaghị ahukwa ha: n’ihi na aga m agbaghara ndi m na-edebe. Rigonu imegide ala Merataim, obuna imegide ya, na imegide ndi bi na Pekod: laanu ha n’iyi,

bibiekwanụ ha kpamkpam n'azụ ha, ka Jehova kwuru, meekwa dika ihe nile m nyere gi n'iwu si di. Uda agha di n'ala ahụ, na mbibi di ukwu. Lee otu e si gbutuo ma gbajie nkume-okú nke uwa nile! Lee otu Babilon si gho ebe togboro n'efu n'etiti mba di iche iche! Etinyewo m onya nye gi, e jidekwokwa gi, O Babilon, ma i maghi ya: achotawo gi, jidekwa gi, n'ih na i so Jehova see okwu. Jehova emeghewo ulo agha ya, o weputakwa ngwa agha nke iwe ya: n'ih na nke a bu oru nke Onyenweanyi Jehova nke ndi agha n'ala ndi Kaldia. Sitenu n'oke ya kasi anya bjakwute ya, mepeenụ ulo nkwaoba ihe ya: konu ya ka o buru ikpo ikpo, bibiekwa ya kpamkpam: ekwela ka ihe obula n'ime ya foduru. Gbuonu oke ehi ya nile; ka ha rituo n'ebe a na-egbu mmadu: ahuhu diri ha! n'ih na ubochi ha abjawa, oge nleta ha. Olu ndi na-agba oso ma na-agbanahu n'ala Babilon, ikwusa na Zaijon ibo obo Jehova Chineke anyi, ibo obo nke ulo nsọ ya. Kpokotanụ ndi na-aku uta imegide Babilon: unu niile na-akpo uta, maa uloikwu imegide ya gburugburu; ekwela ka onye obula n'ime ya gbanahu: kwughachinu ya di ka oru ya si di; dika ihe nile o mere si di, meenu ya otu ahụ: n'ih na o meela mpako imegide Jehova, imegide Onye Nso nke Israel. Jeremiah 50:13–29.

Mbibi nke Jerusalem n'afọ 70 AD na-anochi anya ikpe mmezu a ga-ekpe akwuna nke Babilon, nke na-amalite n'iwu Uka nke Sonde na-abia n'oge na-adighi anya na United States. Jisos maara na O na-akowaputa afọ 70 AD dika iwu Uka nke Sonde na-abia n'oge na-adighi anya, n'ih na O bu Onye dere Okwu Ya, O bukwu Okwu ahụ. O di mkpa imata onodu amuma ahụ Jisos na-eweputa na Luk isi nke iri abuo na otu, ka e wee ghotu ihe iriba ama ahụ nke na-egosi na ogbo ikpezụ ahụ eruola.

Anyi ga-aga n'ihu n'omumu a n'isiokwu na-esonu.

“Obibia Kraist ga-eme n'oge kacha ochichiri n'akuko ihe mere eme nke uwa a. Ubochi Noa na nke Lot na-egosi onodu uwa ahụ kpomkwem tupu obibia Nwa nke mmadu. Akwukwo Nso, ebe o na-atu aka n'oge a n'ihu, na-ekwuputa na Setan ga-aru oru site n'ike nile na 'n' ihe aghughu nile nke ajo omume.’ 2 Ndi Tesalonaika 2:9, 10. A na-ekpughe oru ya n'uzo doro anya site n'ochichiri na-abawanye ngwa ngwa, na otutu njehie, ozizi ugha, na aghughu nile nke ubochi ikpezụ ndi a. O bughị naani na Setan na-eduba uwa n'agha ka o wee buru ohu, kama aghughu ya na-efe efe n'ime choochi ndi na-ekwuputa Onyenwe anyi Jisos Kraist. Nnukwu ndapu n'ezi okwukwe ga-etolite buru ochichiri miri emi dika etiti abali. Nye ndi nke Chineke, o ga-abu abali nke onwunwa, abali nke ikwa akwa, abali nke mkpagbu n'ih eziokwu. Ma site n'abali ahụ nke ochichiri, ihè Chineke ga-enwu.”

“O na-eme ka 'ihè si n'ochichiri nwuo.’ 2 Ndi Korint 4:6. Mgbe 'uwa enweghi odidi, o dikwa efu; ochichiri dikwa n'elu ihu omimi ahụ,’ 'Mmuo nke Chineke feghariri n'elu ihu mmiri ahụ. Chineke wee si, Ka ihè di: ihè wee di.’ Jenesis 1:2, 3. Otú ahụ ka, n'abali nke ochichiri ime mmuo, okwu Chineke na-aputa, 'Ka ihè di.’ Nye ndi Ya O na-asị, 'Bilie, nwukwasi ihè; n'ih na ihè gi abiala, ebube nke Onyenwe anyi ebiliwokwa n'elu gi.’ Aizaya 60:1.”

“Lee,’ ka Akwukwo Nso na-ekwu, 'ochichiri ga-ekpuchi uwa, na nnukwu ochichiri ga-ekpuchikwa ndi mmadu: ma Jehova ga-ebili n'elu gi, a ga-ahukwa ebube Ya n'elu gi.’ Amaokwu nke 2. Kraist, onye bu nchaputa nke ebube Nna ahụ, bjara n'ụwa dika ihè ya. O bjara inochite anya Chineke n'ebe mmadu no, e dekwara banyere Ya na e tere Ya mmanu 'na Mmuo Nso na ike,’ nakwa na O 'na-agaghari na-eme ezi ihe.’ Oru 10:38. N'ulo nzuko di na

Nazaret O siri, 'Mmụọ nke Onyenwe anyị dị n'elu M, n'ihu na O teela M mmanụ ikwusa ozi ọma nye ndị ogbenye; O zitela M ịgwọ ndị obi ha tiworo etiwa, ikwusa nnwere onwe nye ndị e dọtara n'agha, na ime ka ndị kpuru isi nata ihu ụzọ ọzọ, ịtọhapụ ndị a zọpịara, ikwusa afọ nke Onyenwe anyị nabatara.' Luk 4:18, 19. Nke a bụ ọrụ ahụ O nyere ndị na-eso ụzọ Ya iwu ka ha rụọ. 'Unu bụ ihè nke ụwa,' ka O kwuru. 'Ka ihè unu si otú a na-enwu n'ihu mmadụ, ka ha wee hụ ezi ọrụ unu, ma nye Nna unu nke nọ n'elugwe otuto.' Matiu 5:14, 16." Prophets and Kings, 217, 218.